

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-372-9-3>

**LEGALIZATION OF LEGALLY BINDING COURT DECISIONS
AS SUPPLEMENTS TO THE UKRAINIAN LEGAL SYSTEM**

**ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ОБОВ'ЯЗКОВИХ НА РІВНІ ЗАКОНУ РІШЕНЬ
СУДУ ЯК ДОПОВНЕНЬ ДО УКРАЇНСЬКОЇ СИСТЕМИ ПРАВА**

Legkykh K. V.

*Candidate of Law Sciences, Associate
Professor of the Department of Notary,
Enforcement and Advocacy,
Prosecutor's Office, Judiciary,
Educational and Scientific Institute
of Law of Taras Shevchenko
National University of Kyiv
Kyiv, Ukraine*

Легких К. В.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри нотаріального,
виконавчого процесу та адвокатури,
прокуратури, судоустрою,
Навчально-науковий інститут права
Київського національного
університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

В українській системі права характерним їй є рух і розвиток, які сприяють трансформаціям і перетворенням з урахуванням природи змін суспільних відносин. Наша система права є відкритою, динамічною, готовою до рецепції нових правових норм та інститутів серед яких є необхідність легалізації обов'язкових на рівні закону рішень суду як доповнень до неї. Такими обов'язковими на рівні закону рішеннями є рішення міжнародних судових інституцій.

Серед міжнародних судових інституцій Україна також свого часу частково визнала юрисдикцію Міжнародного кримінального суду в певній категорії справ, що відбулося з прийняттям Постанови Верховної Ради України «Про визнання Україною юрисдикції Міжнародного кримінального суду щодо скоєння злочинів проти людяності та воєнних злочинів вищими посадовими особами російської федерації та керівниками терористичних організацій «ДНР» та «ЛНР», які призвели до особливо тяжких наслідків та масового вбивства українських громадян» і відповідної заяви до секретаріату Міжнародного кримінального суду. Варто зауважити, що ратифікація Статуту Міжнародного кримінального суду вже доволі тривалий час є предметом наукової дискусії. Визнання його юрисдикції є особливо важливим політико-правовим рішенням у контексті війни, розв'язаної росією проти України. Крім того, необхідно забезпечити всі необхідні для належного функціонування суду процеси і забезпечити можливість

легалізації судових рішень, як обов'язкових доповнень до української системи права. У цьому контексті доволі слушним є зауваження Боднар Н. А. про те, що не дивлячись на позитивні зрушення в напрямку гармонізації українського кримінального права до Римського Статуту, цей процес відбувається надто повільно [1, с. 87]. Підкреслюючи роль Міжнародного кримінального суду, Сірант М. М. вказує на те, що він, як ключовий компонент системи міжнародної кримінальної юстиції, є одним із найзначніших інститутів міжнародного кримінального права, що постійно розвивається та певною мірою впливає на закономірності в розвитку механізмів розслідування міжнародних злочинів і захисту прав людини на міжнародному та національному рівнях [2, с. 197].

Усі підстави для відстрочення чи недопущення ратифікації Статуту Міжнародного кримінального суду вважаються політизованими і не мають реальної правової основи. На нашу думку, рішення Міжнародного кримінального суду повинні бути легалізовані в національній правовій системі.

Також, Україна ратифікувала статут Міжнародного суду Організації Об'єднаних Націй – міжнародної судової інституції, яка має юрисдикцію по вирішенню певної категорії справ, сторонами яких є держави. Загалом, більшість вчених сходяться на думці про те, що Міжнародний суд Організації Об'єднаних Націй є надзвичайно важливим інструментом у контексті забезпечення міжнародного правопорядку. Однак, доволі негативним явищем і Організації Об'єднаних Націй, і Міжнародного суду є інституційна слабкість в питанні контролю за дотриманням і виконанням судових рішень. Саме тому, рішення Міжнародного суду Організації Об'єднаних Націй не можуть бути належним чином легалізованими в національній системі права.

Попри все, слід наголосити на тому, що складовою української правової системи, джерелом права, яке може бути застосоване у судовій практиці як і нормативно-правові акти, в тому числі, є рішення Європейського суду з прав людини. Як слушно зазначає Пчеліна О. В., Україна виконує рішення і застосовує практику Європейського суду з прав людини для втілення мети правової держави по забезпеченню пріоритетності прав і основоположних свобод людини [3, с. 163].

У реаліях українського судочинства, практика Європейського суду з прав людини часто виступає і як аргументація сторін у справах, так і як складова мотивувальної частини судових рішень. Але відсутність єдиного сприйняття певної позиції через недоліки мови є доволі серйозною проблемою, яка може мати вкрай негативні наслідки для правотворчості й правозастосування.

Процес легалізації практики Європейського суду з прав людини включає в себе декілька важливих складових:

1) безпосереднє виконання рішення, у випадку, якщо воно проти України;

2) аналіз і виокремлення ключових ідей, правозастосовної практики і думок суду;

3) безпосереднє введення в судову практику, шляхом застосування в процесуальних документах. У випадку використання практики суду у справах проти інших країн в українському судочинстві, перша частина, відповідно, не застосовується.

Таким чином, аналізуючи роль рішень міжнародних судових інституцій, варто наголосити, що вони умовно можуть бути розділені на ті, які окрім вирішення правового спору, доповнюють українську систему права і ті, дія яких зводиться виключно до вирішення спору по суті.

Процедуру легалізації, обов'язкових на рівні закону, доповнень до української системи права рішень суду ми можемо визначити як комплекс заходів, спрямованих на виконання судових рішень та/або імплементації судової практики в українську правову систему і її подальше використання судами та іншими органами державної влади.

Література:

1. Боднар Н. А. Проблема ратифікації Римського статуту Міжнародного кримінального суду в світлі європейського вибору України. *Журнал європейського і порівняльного права*. 2018. № 8. С. 79–96.

2. Сірант М. М. Міжнародний кримінальний суд як головний орган з протидії агресії. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. *Юридичні науки*. 2018. № 889. С. 192–197. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2018_17_31.

3. Пчеліна О. В. Застосування практики Європейського суду з прав людини у вітчизняному кримінальному провадженні. *Південно-Український правничий часопис*. 2020. № 1. С. 160–164.